

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	378
Land:	Libanon
Kilde:	Det svenske Regeringskansliet, Utrikesdepartementet
Titel:	Mänskliga rättigheter i Libanon 2010
Udgivet:	7. juli 2011
Optaget på baggrundsmaterialet:	31. august 2011

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i Libanon 2010

ALLMÄNT

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Libanon är en av FN:s grundarstater och har förbundit sig att följa FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna. Till stor del, dock med flera viktiga undantag, överensstämmer libanesisk lag med internationella åtaganden. Lagarnas tillämpning är dock överlag bristfällig.

Effekten av politisk instabilitet, krig, politiskt motiverade mord, periodvis institutionell förlamning och sammanstötningar mellan olika grupper har påverkat läget för de mänskliga rättigheterna negativt. Samtidigt innebär det konfessionella styrelseskicket, med bland annat olika familjerättsliga lagar för olika religionsgrupper, att landets invånare inte åtnjuter identiska rättigheter. Det råder generellt brist på respekt för landets lagar, vilket visar sig genom utbredd korruption och nepotism. De senaste åren har samlingsregeringen bidragit till ökad dialog mellan landets institutioner, vilket bland annat har medfört att kommunal- och parlamentsval kunnat hållas utan incidenter. Libanon har en stark tradition av yttrande- och pressfrihet som garanteras av författningen. Även förenings- och församlingsfrihet regleras i konstitutionen men begränsas i vissa fall i praktiken. Det finns ett flertal icke-statliga organisationer (NGO:s) som arbetar för bland annat kvinnors, barns, homosexuellas och flyktingars rättigheter. Parlamentet är sedan några år tillbaka i färd med att utarbeta en nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter.

Godtyckliga frihetsberövanden och tortyr vid förhör uppges förekomma regelbundet. Dödsstraff återinfördes 1990. Senast en dödsdom verkställdes var 2004. Straffrihet förekommer och bidrar till bristande rättssäkerhet. Libanesiska domstolar är i princip självständiga men politiska och andra påtryckningar förekommer.

Libanons politiska system baseras på maktindelning mellan landets olika religiösa grupper. De 128 mandaten i parlamentet är jämnt fördelade mellan kristna och muslimer. Vid det senaste valet 2009 valdes fyra kvinnor in i parlamentet.

Rösträtten är lika för män och kvinnor. Familjerätt, till exempel rätten att föra sitt medborgarskap vidare, regleras i religiösa gruppers respektive lagstiftning. Det finns uppgifter om att hushållsarbetare, som ofta är kvinnor från utlandet, arbetar under slavliknande förhållanden. Handel med kvinnor har blivit ett allt större problem.

Situationen för många barn är bekymmersam, särskilt i de palestinska flyktinglägren där fattigdom och social misär råder. Barnaga i skolan är förbjudet, men förekommer.

Den libanesiska författningen förbjuder diskriminering av landets medborgare. Alla erkända och registrerade religiösa samfund garanteras religionsfrihet. Homosexualitet är ett brott enligt lagen och homosexuella handlingar kan bestraffas med upp till ett års fängelse.

Palestinska flyktingar diskrimineras inom de flesta samhällssektorer. En ny lag som antogs av parlamentet i augusti 2010 ger palestinier större möjlighet till arbete. Fortfarande utestängs dock palestinier från ett flertal yrken.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna om mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Libanon har ratificerat följande av FN:s MR-konventioner:

- Folkmordskonventionen
- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), dock inte de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och avskaffande av dödsstraffet.
- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR), dock inte det fakultativa protokollet om enskild klagorätt (har dock bara varit öppen för undertecknande sedan september 2009).
- Konventionen om avskaffandet av all former av rasdiskriminering (CERD), dock har reservationer gjorts avseende artikel 22 i konventionen.
- Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW). Reservationer har gjorts avseende artiklarna 9(2), 16 (1) (c, d, f, g), samt artikel 29(1). Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

- Konventionen mot tortyr (CAT). Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr har undertecknats men inte ratificerats.
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC) samt det fakultativa protokollet om barnhandel, barnprostitution och barnpornografi. Det fakultativa protokollet om barn i väpnade konflikter har undertecknats men inte ratificerats. Anledningen uppges vara den vapenträning som flertalet politiska grupperingar erbjuder barn inom ramen för till exempel scoutrelser och ungdomsläger.

Libanon undertecknade år 2007 konventionen till skydd för alla människor mot påtvingande försvinnanden samt konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder, men har ännu inte ratificerat dem.

Libanons rapporter till FN:s konventionskommittéer inkommer ofta för sent. I december 2010 hade Libanon 12 utestående rapporter, försenade mellan tre till 14 år.

Libanon har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention, men är medlem i UNHCR:s exekutivkommitté. Liksom övriga arabländer betonar Libanon de palestinska flyktingarnas rätt till återvändande och det råder bred enighet om att palestinierna i Libanon inte kan ges permanent bosättning inom ramen för en eventuell framtida fredsuppgörelse. Skälet till att man inte anslutit sig till flyktingkonventionen är sannolikt att den som en av tre långsiktiga lösningar anger permanent bosättning.

Libanon har inte undertecknat Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen (ICC).

Libanon har under 2010 genomgått MR-rådets universella granskning av respekten för de mänskliga rättigheterna (UPR). Ett uppföljningsmöte förutses i mars 2011. Libanon accepterade flertalet av de rekommendationer som gjordes. Några viktiga undantag är lyftandet av reservationer mot CEDAW, ratificering av flyktingkonventionen, avkriminalisering av homosexualitet och avskaffandet av dödsstraffet. NGO:s uppger att visst samråd med libanesiska myndigheter har förekommit.

Sedan 2006 har ingen av FN:s specialrapportörer besökt Libanon och ingen inbjudan har heller framförts. Regeringen har dock angett att diskussioner pågår med specialrapportören för ”förbud mot slaveri och slavhandel” om ett möjligt förestående besök.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Den libanesiska författningen fastslår rätten till liv och kroppslig integritet. Inga uppgifter förekommer om statligt sanktionerade utomrättsliga avrättningar.

Tortyr och annan förnedrande behandling förekommer, främst i samband med gripanden och förhör. Regeringen har offentligt medgivit detta och utlovat åtgärder för att förhindra tortyr. Det har även förekommit uppgifter om dödsfall i samband med tortyr. Libanon undertecknade 2008 det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr. Protokollet föreskriver inrättandet av en nationell institution för att förebygga tortyr senast ett år efter undertecknandet. Vid mitten av december 2010 hade Libanon ännu inte inrättat en sådan institution. Libanesisk lagstiftning kriminaliserar inte alla former av tortyr.

I mars 2008 inrättades en enhet inom säkerhetstjänsten ISF (Internal Security Forces) för att öka kunskaperna om mänskliga rättigheter och förebygga brott mot individens rättigheter.

I de palestinska flyktinglägren uppges rättsskipningen vara otillräcklig och godtycklig.

4. Dödsstraff

Dödsstraff återinfördes vid inbördeskrigets slut 1990. Dödsstraff utdöms för grova brott såsom mord, terrorism, och landsförräderi, men sedan 2004 har inga dödsstraff verkställts. Libanon utlyste 2006 ett moratorium för dödsstraff som ett första steg mot dess avskaffande. Ett utkast till lag om dödstraffets avskaffande lades fram 2008 men inget beslut har ännu fattats. Ett fyrtiotal dödsdömda sitter för närvarande i fängelse och under 2010 dömdes minst fem personer till döden. Nuvarande justitieminister har deklarerat att han inte kommer att underteckna några dödsdomar.

5. Rätten till frihet och personlig säkerhet

Enligt libanesisk lag krävs en skriftlig order för att gripa en person, med undantag för gripande vid pågående kriminell handling. Åtgärden ska prövas av åklagare inom 48 timmar. Dessa regler uppges regelbundet överträdas av myndigheterna.

Antalet kränkningar av den personliga friheten uppges ha ökat under senare år. Enligt uppgifter från frivilligorganisationer är det främst armén, säkerhetsstyrkorna och polisen som begår kränkningarna. Den libanesiska armén och dess säkerhetsstyrkor gör sig ibland skyldiga till godtyckliga frihetsberövanden, i synnerhet i fall som anses kopplade till terrorism eller hot mot landets säkerhet (exempelvis ”samröre med Israel”). Godtycklig kvarhållning är också ett utbrett problem och drabbar främst utsatta grupper som flyktingar och utländska gästarbetare. De som utför kränkningarna blir sällan åtalade, och i de fall de har åtalats och dömts har straffen blivit lindriga. Sedan 2009 har 17 beslut fattats där domstolar funnit staten skyldig till kränkande av individens frihet. Dock har inget av dessa domstolsbeslut lett till att individen släppts. Alla 17 fall gäller irakier, varav en del har tvångsrepatrierats till Irak (se vidare under punkt 18).

Enligt libanesisk lag råder frihet att resa såväl inrikes som utrikes. Lagen förbjuder dock resor till och från Israel.

6. Rättssäkerhet och rättsstatsprincipen

Libanesiska domstolar är enligt konstitutionen självständiga i förhållande till den verkställande makten, men rättssäkerheten är bristfällig. Det finns uppgifter om att politiska och andra påtryckningar förekommer. Bristen på kompetenta domare är ett allvarligt problem som leder till osäker rättsskipning och förseningar i rättsprocessen. Vissa fall hanteras i särskilda militär- eller säkerhetsdomstolar, i synnerhet fall där landets säkerhet och stabilitet bedöms vara hotad, som till exempel spioneri och kontakter med Israel. Dessa domstolars domar går inte att överklaga. Justitieministeriet lanserade 2009 ett program som syftar till att förbättra rättegångsförfarandet.

Utöver de civila domstolarna finns 17 religiösa domstolar för de 19 officiellt registrerade religiösa samfundet. Dessa domstolar dömer i alla mål som gäller familjelagstiftning, såsom äktenskap, skilsmässor, vårdnad av barn och arv. Lagarna skiljer sig åt beroende på religiös tro. Advokater uppger att utfallen ofta är till kvinnans nackdel, exempelvis tilldöms män vårdnad av barn i högre utsträckning än kvinnor. Äktenskapsbrott är enligt lag förbjudet för både män och kvinnor men straffet är mindre strängt för män. Män döms som regel inte för äktenskapsbrott som sker i hemmet. Även ifråga om arvsrätt diskrimineras kvinnan. Flera NGO:s driver frågan om en familjelagstiftning som omfattar alla invånare oberoende av religiös tillhörighet.

Militärdomstolarna spänner över ett brett fält. Alla militärrelaterade mål kan tas upp i dessa domstolar, inklusive åtal mot icke-militärer - i strid med

internationell standard. Flertalet domare i dessa domstolar är officerare utan juridisk utbildning, vilket försämrar rättssäkerheten.

Straffbarhetsåldern för barn är sju år. För barn mellan sju och arton år som begår brott finns särskilda ungdomsdomstolar som fattar beslut om lämpliga åtgärder. Fängelsestraff kan utdömas från 15 års ålder. Särskilda ungdomsfängelser finns.

Libanesiska häkten och fängelser är på grund av bristande resurser och olämpliga lokaler kraftigt överbelagda. Myndigheterna är dock medvetna om problemet och säger sig förbereda en lag om alternativa straff. Rehabilitering av fångar genomförs i förekommande fall inte av staten utan av NGO:s. Administrering av landets fängelser planeras överföras från inrikesministeriet till justitieministeriet.

Internationella Rödakorskommittén har efter förhandlingar med libanesiska myndigheter numer rätt att besöka alla fängelser.

Fortfarande har ingen åtalats för mordet på förre detta premiärministern Rafic Hariri. Genom säkerhetsrådsresolutionen 1757, antagen 2007, tillsattes en specialdomstol, "Special Tribunal for Lebanon", i syfte att åtala potentiella gärningsmän bakom detta och andra mord som begåtts sedan oktober 2004.

7. Straffrihet

Generellt anses straffriheten vara utbredd, särskilt för personer ur de privilegierade samhällsgrupperna. Ingen har ställts till svars för dödandet av civila under våldsamheterna i maj 2008, då uppemot 100 civila omkom.

Korruption är ett utbrett problem. Överträdelser begångna av säkerhetstjänstens personal utreds, om det över huvud sker, internt och leder sällan till någon rättslig påföljd.

Frågan om straffrihet, särskilt vad gäller korruption, diskuteras men det finns inga konkreta förslag från regeringens sida om hur problemet ska hanteras.

8. Yttrande-, tryck-, mötes-, förenings- och religionsfrihet med mera

Libanon har en stark tradition av yttrande- och pressfrihet som regleras av författningen. Det finns ett stort utbud av tidningar och radio- och tv-stationer. Den officiella censuren bygger på stickprov och ingen obligatorisk förhandsgranskning förekommer. Medierna utövar självcensur i vissa politiskt känsliga frågor som till exempel Israel samt konfessionella frågor, men mediedebatten kan ändå betecknas som livlig. De flesta medieföretag ägs av,

eller har nära förbindelser med, olika politiska partier. Under 2010 omkom en journalist vid israelisk eldgivning.

Under 2010 väcktes åtal mot fyra libaneser anklagade för att ha kränkt och förtalat Libanons president i en blogg. Åtalet baseras på libanesisk lag, men fallet har väckt uppmärksamhet. organisationer som arbetar för mänskliga rättigheter har uttryckt oro för att lagen står i strid med Libanons internationella åtaganden i fråga om yttrande- och tryckfrihet. Det finns farhågor om att åtalet kan leda till ökad självcensur.

Konstitutionen garanterar förenings- och församlingsfrihet men staten begränsar i vissa fall dessa friheter i praktiken. Politiska partier måste formellt registreras och godkännas av regeringen och övriga föreningar måste informera inrikesministeriet när de bildas. Demonstrationer och offentliga politiska möten måste ha förhandstillstånd av inrikesministeriet.

Religionsfriheten är garanterad i grundlagen och respekteras i praktiken. Det är sedan februari 2009 inte längre obligatoriskt att ha sin religionstillhörighet utmärkt på sitt ID-kort.

9. De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Libanon är en parlamentarisk demokrati utan statsreligion. Den politiska makten fördelas i enlighet med författningen på konfessionella grunder. Presidenten ska vara kristen maronit, premiärministern sunnimuslim och parlamentets talman shiamuslim. Presidenten väljs av parlamentet för sex år och kan enligt författningen inte väljas om.

De 128 mandaten i parlamentet är i enlighet med Taif-avtalet från 1989 jämnt fördelade mellan kristna och muslimer. Val till parlamentet äger rum vart fjärde år. Majoritetsval tillämpas. Nästa parlamentsval planeras äga rum 2013. Politiska grupperingar baseras på konfessionalism eller är uppbyggda kring framträdande politiska personer.

Kvinnor är i teorin valbara på samma villkor som män men i praktiken sällsynta som ledamöter. Efter valet 2009 är fyra av 128 ledamöter kvinnor, två färre än i föregående parlament. Två av 30 ministrar i regeringen är kvinnor.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Utsatta grupper har svårt att få tillträde till den libanesiska arbetsmarknaden. Situationen på arbetsmarknaden är särskilt alarmerande för palestinska flyktingar, som fram till för något år sedan var belagda med omfattande yrkesförbud (se vidare under punkt 18). Andra utsatta grupper, särskilt utländska gästarbetare, arbetar under oskäliga och ibland slaveriliknande förhållanden. Human Rights Watch har i flera rapporter väl dokumenterat den svåra situation som många utländska hushållsarbetare befinner sig i. Dessa är nästan uteslutande kvinnor och merparten av dem är från Etiopien, Filipinerna, Bangladesh och Sri Lanka. Många utsätts för våld, inklusive sexuella övergrepp, är underbetalda och arbetar oskäligt många timmar. Utländska hushållsarbetare är inte inkluderade i den libanesiska arbetslagstiftningen och således inte skyddade eller garanterade minimilön eller vilodagar. Många vågar inte anmäla sina arbetsgivare med de kostnader och risker det innebär. Det bedöms finnas runt 150 000 gästarbetare i Libanon. I denna siffra ingår inte de syriska arbetarna, därför att tillförlitlig statistik över dessa saknas.

Det stora antalet syriska gästarbetare har löner som ofta understiger den lagliga minimilönen på 333 USD per månad. Fackföreningar får bildas och verkar fritt. Strejkrätten är garanterad i lag. Det finns ungefär 160 fackföreningar i Libanon. Drygt 40 procent av arbetskraften är medlemmar i en fackförening. Enligt lag är arbetsveckan 48 timmar.

Libanon har ratificerat sju av Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta centrala konventioner. Den enda av ILO:s konventioner som inte ratificerats är konvention nr 87 om föreningsfrihet.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

I Libanon finns högkvalitativ sjukvård att tillgå, men ofta till en hög kostnad. Majoriteten av sjukhusen är privata. Libanesisk lag anger att arbetsgivare ska stå för grundläggande hälso- och socialvård. En stor del av befolkningen omfattas inte av något offentligt socialt skyddsnät, bland annat arbetslösa, bönder och egna företagare. Cirka tio procent av statsbudgeten används för hälsovård. I de palestinska flyktinglägren tillhandahålls primärvård av FN:s hjälporganisation för palestinska flyktingar (UNRWA) och enskilda organisationer utan stöd av den libanesiska staten.

12. Rätten till utbildning

Utbildningsväsendet i Libanon är av tradition i stor utsträckning organiserat runt olika religiösa grupper. En majoritet av landets barn och ungdomar går i privata skolor.

Cirka 20 procent av statsbudgeten går till utbildningssektorn. Utbildningen i de statliga skolorna är kostnadsfri, bortsett från avgifter för skolböcker och skoluniform. Utbildningen är obligatorisk upp till 12 års ålder. Enligt UNICEF går 98 procent av alla libanesiska barn i åldern sju till elva år i skolan men det finns regionala skillnader.

Det statliga skolsystemet lider av resursbrist och anses generellt hålla låg kvalitet. De barn som får sin utbildning genom det statliga systemet kommer ofta från fattiga familjer.

De få palestinska flyktingar som har råd att betala för privata skolor tillåts göra detta. I flyktinglägren är palestinska barn hänvisade till UNRWA:s skolor, vilka lider av resursbrist. De palestinska flyktingarnas barn får enligt lag inte gå i de statliga libanesiska skolorna. Få av de palestinska barnen går vidare till högre utbildning.

I södra Libanon är det brukligt att barn får ledigt från skolan för att hjälpa till under skördetiden.

Läs- och skrivkunnigheten i Libanon är 89 procent, 95 procent bland männen och 81 procent bland kvinnorna.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Den libanesiska ekonomin har trots politisk instabilitet under senare år åtnjutit en stark tillväxt. BNP per capita är 14 000 USD justerat efter köpkraft. Klyftorna i samhället är dock stora och reformer svåra att genomföra. Det offentliga sociala skyddsnätet är svagt utvecklat. Bostadssituationen för många libaneser är svår, inte minst för de internflyktingar, både kristna och muslimer, som under inbördeskriget tvingades lämna sina hem för att söka sig till säkrare platser.

De palestinska flyktingarnas levnadssituation försvåras av statlig diskriminering på bland annat arbets- och bostadsmarknaden och vad gäller äganderätten. Enligt FN är andelen fattiga palestinier i Libanon högst bland alla länder som huserar palestinska flyktingar.

OLIKA GRUPPERS ÅTNJUTANDE AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

14. Kvinnors rättigheter

Rösträtten är lika för män och kvinnor. Kvinnors rätt till land och arv regleras av respektive religiösa gruppers lagstiftning på området. Kvinnors löner utgör

statistiskt cirka 75 procent av den genomsnittliga lönen för män, trots att libanesisk lag slår fast principen om lika lön för lika arbete. I vissa kretsar anses det opassande att kvinnan förvärvsarbetar utanför hemmet. Det förekommer ingen öppen könsdiskriminering i utbildningsväsendet men analfabetismen är 14 procent högre bland vuxna kvinnor än bland vuxna män. Klyftan tycks minska.

En libanesisk kvinnas barn får inte rätt till moderns medborgarskap om fadern är utländsk medborgare eller statslös, som till exempel palestinier. I ett uppmärksammat fall fick en libanesisk kvinna rätt att överföra sin nationalitet till sina fyra barn efter det att barnens fader, som var egyptier, dog. Fallet överklagades dock och i maj 2010 beslutade en högre instans att kvinnans barn inte kan erhålla libanesiskt medborgarskap.

Någon tillförlitlig statistik över våld mot kvinnor finns inte att tillgå. Våldtäkt ger ett minimistraff på fem års fängelse. Våldtäkt inom äktenskapet betraktas inte som ett brott. Få våldtäkter anmäls. Det förekommer uppgifter om att unga våldtäktsoffer på landsbygden ibland uppmanas av inblandade familjer att återta eventuell polisanmälan och gifta sig med gärningsmannen. Det skulle "tvätta" bort skamstämpeln och leda till strafffrihet för mannen. Enligt libanesisk lag kan reducerat straff utdömas i fall där en man dödat sin hustru, eller en kvinnlig släkting, om det kan påvisas att brottet begåtts som en konsekvens av "kvinnans omoraliska agerande" som "skadat familjens heder". Det finns dock en gråzon vad gäller vilka brott som kan betecknas som hedersrelaterade.

Abort är förbjudet i lag men förekommer. Inga uppgifter om könsstympning förekommer. Prostitution är förbjuden i lag men förekommer både i anslutning till nattklubbar och på gatorna. En majoritet av de prostituerade på nattklubbar utgörs av gästarbetande kvinnor av östeuropeiskt, asiatiskt och afrikanskt ursprung. Gatuprostitution drabbar ofta unga irakiska, men även palestinska och libanesiska kvinnor.

15. Barnets rättigheter

Rättsskyddet för barn är förhållandevis svagt. Regeringen har inrättat ett högre råd för barnfrågor, som bland annat publicerat en rapport om uppföljning och efterlevnad av barnkonventionen. Detta högre råd för barnfrågor arbetar tillsammans med andra organisationer, bland annat Rädda Barnen och UNICEF, för en lagstiftning bättre anpassad till barnets bästa.

Situationen för många barn i Libanon är bekymmersam, särskilt i de palestinska flyktinglägren där fattigdom och sociala missförhållanden ökat i omfattning. Många föräldrar har svårt att försörja sina barn. Gatubarn förekommer och

särskilt inom jordbruket förekommer barnarbete, vilket är en ekonomisk nödvändighet för många familjer. Den formella minimiåldern för förvärvsarbetande barn är 14 år. Barnarbete har dock minskat sedan 70-talet.

Antalet barn som befinner sig på barnhem uppgår till så många som 25 000 - 27 000. En anledning till den höga siffran är att muslimer, av kulturella och religiösa skäl, inte kan adoptera barn.

År 2008 publicerades en omfattande rapport om sexuella övergrepp mot barn i Libanon. Rapporten, ”Child Sexual Abuse: The Lebanese Situation”, författad av libanesiska myndigheter tillsammans med två NGO:s, bland annat svenska Rädda Barnen. Rapporten sägs vara den första i sitt slag i arabvärlden. Enligt rapporten hade 16 procent av alla barn i Libanon utsatts för någon form av sexuellt övergrepp år 2006.

Rapporter om övergrepp mot barn väcker stor anstöt bland befolkningen. Libanon är såväl transiteringsland som slutdestination för handel med barn. Libanesisk lagstiftning omfattar inte sexuella övergrepp mot pojkar, vilket lämnar dem helt utan legalt skydd.

Barnaga i skolan är förbjudet enligt libanesisk lag men inte straffbart, varför äga förekommer. Det finns inga motsvarigheter till barnombudsman eller BRIS Barnens rätt i samhället, för att hjälpa utsatta barn. En lag om Ombudsman för barn antogs 2005 men har ännu inte realiserats av regeringen.

Sedan fyra år tillbaka finns två ungdomsfängelser i Libanon för barn mellan 15 och 18 år. På grund av överbeläggning på ungdomsvårdsskolor och ungdomsfängelser förekommer det att minderåriga hålls i förvar i vanliga fängelser.

Ett barn till en icke-libanesisk man kan inte erhålla libanesiskt medborgarskap och blir därmed diskriminerat.

Minimiåldern för rekrytering till den reguljära armén är 18 år.

16. Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Den libanesiska författningen förbjuder diskriminering av landets medborgare. Alla 19 erkända och registrerade religiösa samfund garanteras religionsfrihet.

Utländska medborgare diskrimineras i olika avseenden, till exempel i fråga om rätten att äga fast egendom eller förvärvsarbeta. Särskilt utsatta är hushållsanställda kvinnor, som ofta i praktiken är livegna under anställningen.

Civila äktenskap är inte möjliga att ingå i Libanon. Enligt libanesiska myndigheter hade ett tidigare lagförslag om möjligheten till civila äktenskap avvisats av alla religiösa grupperingar. Civila äktenskap ingångna utanför Libanon erkänns dock.

17. Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Homosexualitet är ett brott enligt lagen och homosexuella handlingar kan bestraffas med upp till ett års fängelse. Lagen gör ingen skillnad på män och kvinnor i detta avseende. Socialt är det avvikande att vara HBT-person. Det finns ingen statistik över antalet HBT-personer i Libanon.

Det existerar två icke-statliga organisationer i Libanon som inriktar sitt arbete på att bistå HBT-personer, Helem och Meem. De arbetar bland annat för att avskaffa artikel 534 om ”onaturligt sexuellt umgänge” i den libanesiska strafflagstiftningen. I vissa fall samarbetar myndigheterna med organisationerna, till exempel om hiv-upplysning. Helem och Meem samarbetar också med andra organisationer.

18. Flyktingars rättigheter

Libanon har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention eller 1967 års tilläggsprotokoll. Det finns ingen flyktingmottagning organiserad av regeringen. I Libanon finns ett stort antal internflyktingar från inbördeskriget. Uppskattningar varierar mellan 300 000 och en miljon.

Omkring 400 000 palestinska flyktingar är registrerade hos UNRWA, men en inte obetydlig andel av dessa har lämnat Libanon. Det finns också palestinier som varken är registrerade hos UNRWA eller hos de libanesiska myndigheterna och är därmed vad man kallar papperslösa flyktingar. Bristen på tillförlitlig statistik gör det svårt att uppskatta antalet palestinska flyktingar i Libanon. De palestinska flyktingarna tillåts stanna i avvaktan på repatriering, men lagen förbjuder uttryckligen permanent bosättning i Libanon, även för de flyktingar som fötts i landet.

De palestinska flyktingarna diskrimineras inom i princip alla samhällssektorer och tillåts inte äga mark. Palestinska flyktingar saknar möjligheter att få libanesiskt medborgarskap. FN rapporterade att omkring 3 000 palestinier år 2010 var fortsatt papperslösa, vilket starkt inskränker deras möjligheter till förflyttning, ökar risken för gripande samt försvårar registrering av födselar och dödsfall. Enligt uppgift ska omkring 2 000 av dessa palestinier ha erhållit särskilda id-kort av staten. UNRWA uppger att den i princip enda funktionen detta särskilda id-kort för med sig är att bärare av kortet inte riskerar fängelse för illegal vistelse i Libanon. Under 2010 hölls för första gången en workshop, i

Libanon, med representanter från regionens länder tillsammans med företrädare från FN och NGO:s för att söka finna en lösning till problemet med papperslösa flyktingar.

Palestinska flyktingar tillåts arbeta inom vissa yrken, vilka vanligtvis är enklare och har låg status. I augusti 2010 antog det libanesiska parlamentet en lag som underlättar för palestinier att erhålla arbetstillstånd. Ändringen omfattar dock ett begränsat antal yrken och därmed få palestinier. Det råder fortsatt restriktioner för dem att ta yrken som kräver medlemskap i en fackförening som till exempel lärare, advokater och läkare.

Utöver de palestinska flyktingarna finns uppemot 50 000 andra flyktingar i Libanon, främst från Irak och Sudan. Det finns också några tusen statslösa kurder och beduiner. FN:s flyktingorgan UNHCR hade mot slutet av 2010 drygt 10 000 registrerade flyktingar, varav merparten från Irak. Libanon beviljar ingen politisk asyl, även om det finns visst utrymme för det i lagen.

De libanesiska myndigheterna organiserar inte någon flyktingmottagning. Således är den enda organiserade form av skydd som flyktingarna kan få är via UNHCR. Alla som reser in i Libanon illegalt eller legalt och stannar längre än vad deras visum tillåter, anses vara illegala immigranter och är föremål för gripande, fängslande, böter och eventuellt avvisning. Flyktingar har inte möjlighet att permanent stanna i Libanon, utan alla flyktingar måste antingen återvända till sitt ursprungsland eller invänta omlokalisering till tredje land. Många flyktingar sitter i häkte i avvaktan på repatriering. Under 2010 uppges 14 irakier ha repatrierats med tvång. Siffran varierar dock efter definition. Från NGO-håll hävdas att många så kallade frivilliga repatrieringar i själva verket är tvångsrepatrieringar.

19. Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Antalet personer med funktionshinder ökade kraftigt under inbördeskriget, liksom varje gång landet varit i krig. Lagen om funktionshindrades rättigheter slår fast att både statliga myndigheter och privata företag ska reservera tre procent av jobben för funktionshindrade, förutsatt att dessa i övrigt är kvalificerade för arbetsuppgifterna. Lagens efterlevnad är tveksam. Personer med funktionsnedsättning uppges ofta ha sämre tillgång till samhällsservice än andra. De funktionshindrades intressen tillvaratas i praktiken främst av olika ideella organisationer som får begränsat gehör och stöd hos myndigheterna. Vård och integrering av funktionshindrade är, liksom social omvårdnad i allmänhet, i första hand en fråga för familjen eller privata institutioner.

Det libanesiska parlamentet förväntas inom kort ratificera konventionen om rättigheter för personer med funktionshinder.

ÖVRIGT

20. Frivilligorganisationers arbete för mänskliga rättigheter

Ett stort antal såväl nationella som internationella organisationer för mänskliga rättigheter verkar i Libanon. Både Amnesty International och Human Rights Watch har kontor i Beirut. Därtill kommer en uppsjö av lokala organisationer. Trakasserier mot företrädare för mänskliga rättigheter förekommer fortfarande, men har minskat något jämfört med tidigare år.

Organisationer som arbetar med humanitära frågor eller med att främja respekten för de mänskliga rättigheterna uppger att dialogen med libanesiska myndigheter är konstruktiv. Det förefaller också lätt att få tillträde till berörda tjänstemän. Ett problem är dock att det politiska arbetet med att till exempel stifta nya lagar står still. Detta kan delvis tillskrivas den politiska instabiliteten i landet.

21. Internationella och svenska insatser på området mänskliga rättigheter

Både FN, EU och bilaterala givare stödjer projekt som syftar till att främja respekten för mänskliga rättigheter. Mänskliga rättigheter är en viktig del i det associeringsavtal mellan Libanon och EU som trädde ikraft den 1 april 2006.

EU finansierar ett flertal projekt. Ett exempel är ett projekt för att stärka utländska gästarbetares lagliga och sociala skydd. Ett annat exempel är rehabilitering av offer för tortyr samt för verkandet av eliminering av tortyr i Libanon. Projekten utförs tillsammans med NGO:s och/eller libanesiska myndigheter.

Libanon omfattas av den svenska regeringens regionala biståndsprogram för Mellanöstern och Nordafrika. Demokrati och mänskliga rättigheter, särskilt kvinnors och ungdomars rättigheter, är ett prioriterat område. Sida har bland annat delfinansierat studien om sexuella övergrepp mot barn som refereras till under punkt 15. Inom ramverket för det regionala biståndet har Raoul Wallenberg Institutet ett projekt som syftar till ökade kunskaper om mänskliga rättigheter bland universitetslärare i delar av arabvärlden, inklusive Libanon.

Svenska organisationer som arbetar i Libanon är Svenska Rädda Barnen, Diakonia, Palestinagrupperna i Sverige och Kvinna till Kvinna. Svenska Räddningsverket arbetade med minröjning i södra Libanon fram till augusti 2009.